C/2026/3915

1.9.2026

# ZALECENIE RADY

## z dnia 10 lipca 2026 r.

## w sprawie polityki gospodarczej, polityki społecznej, polityki zatrudnienia, polityki strukturalnej i polityki budżetowej Bułgarii

(C/2026/3915)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 121 ust. 2 i art. 148 ust. 4,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1263 z dnia 29 kwietnia 2024 r. w sprawie skutecznej koordynacji polityk gospodarczych i w sprawie wielostronnego nadzoru budżetowego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/9799 ([1]), w szczególności jego art. 3 ust. 3,

uwzględniając zalecenie Komisji Europejskiej,

uwzględniając rezolucje Parlamentu Europejskiego,

uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej,

uwzględniając opinię Komitetu ds. Zatrudnienia,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Finansowego,

uwzględniając opinię Komitetu Ochrony Socjalnej,

uwzględniając opinię Komitetu Polityki Gospodarczej,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Rozporządzenie (UE) 2024/1263 określa cele ram zarządzania gospodarczego, jakimi są wspieranie zdrowych i stabilnych finansów publicznych oraz zrównoważonego i inkluzywnego wzrostu i odporności poprzez reformy i inwestycje, a także zapobieganie nadmiernym deficytom budżetowym. Rozporządzenie stanowi, że Rada i Komisja prowadzą wielostronny nadzór w kontekście europejskiego semestru zgodnie z celami i wymogami określonymi w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). Europejski semestr obejmuje, w szczególności, formułowanie zaleceń dla poszczególnych krajów i nadzór nad ich wdrażaniem.

(2) W dniu 25 listopada 2025 r., działając na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 ([2]), Komisja przyjęła sprawozdanie przedkładane w ramach mechanizmu ostrzegania na 2026 r., w którym nie wskazała Bułgarii jako jednego z państw członkowskich, w przypadku których potrzebna będzie szczegółowa ocena sytuacji. Komisja przyjęła również zalecenie dotyczące zalecenia Rady w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro, zalecenie dotyczące zalecenia Rady w sprawie kapitału ludzkiego w Unii Europejskiej oraz wniosek dotyczący wspólnego sprawozdania o zatrudnieniu na 2026 r., w którym przeanalizowano wdrażanie wytycznych dotyczących zatrudnienia i zasad Europejskiego filaru praw socjalnych. Rada przyjęła zalecenie w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro ([3]) w dniu 21 kwietnia 2026 r., a wspólne sprawozdanie o zatrudnieniu i zalecenie w sprawie kapitału ludzkiego – w dniu 9 marca 2026 r.

([1]) Dz.U. L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania (Dz.U. L 306 z 23.11.2011, s. 25).
([3]) Dz.U. C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj.

(3) W dniu 29 stycznia 2025 r. Komisja opublikowała Kompas konkurencyjności – strategiczne ramy mające na celu zwiększenie globalnej konkurencyjności Unii w ciągu najbliższych pięciu lat. Wskazano w nim trzy wymogi transformacyjne, tzn. innowacje, dekarbonizację i konkurencyjność oraz bezpieczeństwo, które stanowią podstawowe filary zrównoważonego wzrostu gospodarczego. Odkąd opublikowano Kompas konkurencyjności, jest on wykorzystywany jako podstawa prac w ramach europejskiego semestru, co pozwala zapewnić spójność polityk gospodarczych państw członkowskich ze strategicznymi celami UE i stworzyć jednolite podejście do zarządzania gospodarczego, które wspiera zrównoważony wzrost, innowacje i odporność w całej Unii.

(4) W 2026 r. europejski semestr na rzecz koordynacji polityki gospodarczej nadal przebiega równolegle z ostatnim etapem wdrażania Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF) ([4]). Plany odbudowy i zwiększania odporności (RRP), wraz z finansowaniem w ramach polityki spójności, mają zasadnicze znaczenie dla realizacji priorytetów politycznych w ramach europejskiego semestru, ponieważ w planach tych miały znaleźć się rozwiązania umożliwiające skuteczne sprostanie wszystkim wyzwaniom wskazanym w odpowiednich zaleceniach dla poszczególnych krajów wydanych w ostatnich cyklach lub znacznej części tych wyzwań, a w programach finansowanych w ramach europejskiej polityki spójności wymagano uwzględnienia zaleceń dla poszczególnych krajów. W związku ze zbliżającym się zakończeniem funkcjonowania RRF niezwykle ważne jest utrzymanie reform i inwestycji wspieranych i realizowanych w ramach RRF, w szczególności tych, które przyczyniają się do sprostania wyzwaniom wskazanym w zaleceniach dla poszczególnych krajów, a także wykorzystanie tych reform i inwestycji jako podstawy do dalszych działań.

(5) W dniu 3 czerwca 2026 r. Komisja opublikowała sprawozdanie krajowe na 2026 r. dotyczące Bułgarii. Oceniła w nim postępy Bułgarii we wdrażaniu zaleceń dla tego kraju z 2025 r. oraz podsumowała realizację planu odbudowy i zwiększania odporności przez Bułgarię. Na podstawie tej analizy w sprawozdaniu krajowym wskazano najpilniejsze wyzwania, przed którymi stoi Bułgaria. Oceniono w nim również postępy Bułgarii we wdrażaniu Europejskiego filaru praw socjalnych oraz w realizacji głównych celów Unii dotyczących zatrudnienia, umiejętności oraz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego, a także postępy w realizacji celów ONZ w zakresie zrównoważonego rozwoju.

(6) W dniu 20 czerwca 2025 r. Rada, na podstawie oceny i zalecenia Komisji, przyjęła zalecenie w sprawie zatwierdzenia krajowego średniookresowego planu budżetowo-strukturalnego Bułgarii ([5]). Plan ten obejmuje lata 2025–2028 i przedstawia dostosowanie fiskalne rozłożone na okres czterech lat. Rada zaleciła następujące maksymalne stopy wzrostu wydatków netto: 6,2 % w 2025 r., 4,9 % w 2026 r., 4,4 % w 2027 r. oraz 4,0 % w 2028 r., co odpowiada maksymalnym skumulowanym stopom wzrostu obliczonym przez odniesienie do roku bazowego 2024, wynoszącym: 6,2 % w 2025 r., 11,4 % w 2026 r., 16,3 % w 2027 r. oraz 21 % w 2028 r.

(7) Rosyjska wojna napastnicza przeciwko Ukrainie i jej reperkusje stanowią dla Unii Europejskiej wyzwanie egzystencjalne. Komisja zwróciła się do państw członkowskich, aby wystąpiły o uruchomienie w skoordynowany sposób krajowej klauzuli wyjścia przewidzianej w pakcie stabilności i wzrostu w celu wsparcia działań UE na rzecz szybkiego i znacznego zwiększenia wydatków na obronę ([6]), a Rada Europejska pozytywnie odniosła się do tej propozycji w dniu 6 marca 2025 r. W następstwie wniosku Bułgarii i na zalecenie Komisji Rada w dniu 8 lipca 2025 r. przyjęła zalecenie zezwalające Bułgarii na odchylenie od zalecanych maksymalnych stóp wzrostu wydatków netto ([7]). Okres, w którym uruchomiona zostaje krajowa klauzula wyjścia (2025–2028), umożliwia Bułgarii zmianę priorytetów wydatków sektora instytucji rządowych i samorządowych lub zwiększenie dochodów sektora instytucji rządowych i samorządowych, tak aby trwale wyższe wydatki na obronę nie zagrażały stabilności finansów publicznych w perspektywie średniookresowej.

([4]) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([5]) Zalecenie Rady z dnia 20 czerwca 2025 r. w sprawie zatwierdzenia krajowego średniookresowego planu budżetowo-strukturalnego Bułgarii (Dz.U. C, C/2025/3700, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3700/oj).

([6]) Komunikat Komisji, „Uwzględnianie wyższych wydatków na obronność zgodnie z paktem stabilności i wzrostu", Bruksela, 19 marca 2025 r., C(2025) 2000 final.

([7]) Zalecenie Rady zezwalające Bułgarii na odchylenie od maksymalnych stóp wzrostu wydatków netto ustalonych przez Radę na podstawie rozporządzenia (UE) 2024/1263 (Uruchomienie krajowej klauzuli wyjścia) (Dz.U. C, C/2025/3961, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3961/oj).

(8) W dniu 30 kwietnia 2026 r. Bułgaria przedłożyła swoje roczne sprawozdanie z postępów za 2026 r. ([8]) zawierające informacje na temat przestrzegania zalecanych maksymalnych stóp wzrostu wydatków netto oraz stanu realizacji reform i inwestycji ukierunkowanych na główne wyzwania wskazane w zaleceniach krajowych w ramach europejskiego semestru. Nie przedstawiono jednak danych budżetowych za 2026 r. Roczne sprawozdanie z postępów odzwierciedla również półroczną sprawozdawczość Bułgarii z postępów w realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności, zgodnie z art. 27 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 ([9]).

(9) Wzrost realnego PKB w 2025 r. wyniósł 3,1 %, a inflacja HICP – 3,5 %. Według prognozy Komisji z wiosny 2026 r. realny PKB wzrośnie o 2,5 % w 2026 r. i o 2,2 % w 2027 r., a inflacja HICP wyniesie 4,2 % w 2026 r. i 2,6 % w 2027 r.

(10) Według danych Eurostatu ([10]) deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych Bułgarii wzrósł z 3 % PKB w 2024 r. do 3,5 % PKB w 2025 r. Wzrost deficytu w 2025 r. wynika głównie z łącznego wpływu podwyżek wynagrodzeń w sektorze publicznym, w szczególności w obszarach obronności i bezpieczeństwa, oraz wzrostu wydatków socjalnych, w tym automatycznej waloryzacji emerytur i zwiększenia finansowanych ze środków krajowych inwestycji publicznych, wydatków w z tytułu odsetek i dotacji inwestycyjnych dla Bulgarian Energy Holding. Przy uwzględnieniu środków z zakresu polityki znanych do daty granicznej prognozy deficyt przewidziany w prognozie Komisji z wiosny 2026 r. ma wynieść 4,1 % PKB w 2026 r. i 4,3 % w 2027 r. Wzrost deficytu w latach 2026 i 2027 wynika głównie z utrzymującego się strukturalnego wzrostu wynagrodzeń w sektorze publicznym i świadczeń socjalnych przy braku środków kompensujących.

(11) Z szacunków Komisji wynika, że w 2025 r. kurs polityki fiskalnej ([11]), który obejmuje wydatki finansowane zarówno ze środków krajowych, jak i unijnych, był ekspansywny, na poziomie 2,3 % PKB. Prognozuje się, że w 2026 r. będzie on ekspansywny na poziomie 1,0 % PKB, a w 2027 r. – restrykcyjny, na poziomie 1,6 % PKB.

(12) Według danych Eurostatu ([12]) dług sektora instytucji rządowych i samorządowych Bułgarii wzrósł z 23,8 % PKB na koniec 2024 r. do 29,9 % PKB na koniec 2025 r. Wzrost wskaźnika zadłużenia w 2025 r. odzwierciedla głównie zastrzyki kapitałowe na rzecz Bulgarian Energy Holding i Bułgarskiego Banku Rozwoju. Przy uwzględnieniu środków z zakresu polityki znanych w dacie granicznej prognozy relacja długu do PKB przewidziana w prognozie Komisji z wiosny 2026 r. ma wzrosnąć do 32,3 % do końca 2026 r., a następnie do 35,5 % do końca 2027 r.

(13) Według danych Eurostatu ([13]) całkowite wydatki obronne sektora instytucji rządowych i samorządowych w Bułgarii wyniosły w 2025 r. 1,9 % PKB. Na podstawie prognozy Komisji z wiosny 2026 r. przewiduje się, że ich poziom utrzyma się w 2026 r. Stanowi to wzrost o 0,6 punktu procentowego PKB w porównaniu z 2024 r., tj. rokiem odniesienia ([14]).

([8]) Roczne sprawozdania z postępów za 2026 r. są dostępne na stronie: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

([9]) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz.U. L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([10]) Eurostat-Euro Indicators [Wskaźniki dotyczące euro, Eurostat], 22 kwietnia 2026 r.

([11]) Kurs polityki fiskalnej jest zdefiniowany jako miara rocznej zmiany sytuacji budżetowej sektora instytucji rządowych i samorządowych. Służy on do oceny impulsu dla gospodarki wynikającego z polityk fiskalnych, zarówno tych finansowanych ze środków krajowych, jak i z budżetu UE. Miernikiem kursu polityki fiskalnej jest różnica między (i) potencjalnym wzrostem w perspektywie średnioterminowej a (ii) zmianą poziomu wydatków pierwotnych po skorygowaniu o działania dyskrecjonalne po stronie dochodów oraz z uwzględnieniem wydatków finansowanych z bezzwrotnego wsparcia (dotacji) w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz innych funduszy unijnych.

([12]) Eurostat-Euro Indicators [Wskaźniki dotyczące euro, Eurostat], 22 kwietnia 2026 r.

([13]) Eurostat, wydatki sektora instytucji rządowych i samorządowych według klasyfikacji funkcji sektora instytucji rządowych i samorządowych (COFOG).

([14]) Definicja „wydatków na obronę" według NATO różni się od definicji „obrony narodowej" według klasyfikacji COFOG. Mogą ponadto występować różnice związane z czasem rejestracji wydatków, w szczególności wydatków na sprzęt wojskowy, ponieważ sprawozdawczość NATO opiera się na innych zasadach dotyczących czasu rejestracji niż rachunki narodowe.

(14) Unia nadal stoi w obliczu ryzyka zakłóceń w dostawach energii i dużej zmienności cen, spotęgowanego napięciami geopolitycznymi, które wpływają na światowe rynki ropy naftowej i gazu. Doświadczenia z kryzysu energetycznego w latach 2022–2023 pokazały, że szeroko zakrojone i nieukierunkowane środki wiążą się z dużymi kosztami fiskalnymi i są nieefektywne pod względem społecznym i gospodarczym. Od wybuchu wojny na Bliskim Wschodzie w lutym 2026 r. Bułgaria przyjęła środki polityki fiskalnej w celu złagodzenia wpływu wysokich cen energii na gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa ([15]). Mają one formę ukierunkowanej comiesięcznej pomocy dla grup o niskich dochodach, która będzie oferowana do czerwca 2026 r., oraz ukierunkowanych dotacji na 2026 r. dla przewoźników transportu pasażerskiego obsługujących małe osiedla. Według prognozy Komisji z wiosny 2026 r. koszty fiskalne tych środków wyniosą mniej niż 0,1 % PKB w 2026 r. Według szacunków Komisji, gdyby środki te pozostały w mocy do końca 2026 r., ich koszty fiskalne wyniosłyby 0,1 % PKB w 2026 r.

(15) Według obliczeń Komisji wydatki netto w Bułgarii wzrosły o 12,3 % w 2025 r. Wzrost wydatków netto w 2025 r. przekracza zalecaną maksymalną stopę wzrostu, stanowiąc odchylenie o 2,1 % PKB w ujęciu rocznym. Biorąc pod uwagę elastyczność w zakresie wyższych wydatków na obronę przewidzianą w krajowej klauzuli wyjścia, skumulowane odchylenie wydatków netto wynosi 1,4 % PKB.

(16) Na podstawie obliczeń Komisji przewiduje się, że wydatki netto w Bułgarii wzrosną o 5,5 % w 2026 r., a o 18,5 % w ujęciu łącznym w latach 2025 i 2026. Przewidywany wzrost wydatków netto w 2026 r. przekracza zalecaną maksymalną stopę wzrostu, stanowiąc odchylenie o 0,2 % PKB w ujęciu rocznym. Łącznie w latach 2025 i 2026 przewidywana skumulowana stopa wzrostu wydatków netto również przekracza zalecaną maksymalną stopę wzrostu, stanowiąc odchylenie o 2,2 % PKB w ujęciu łącznym. Biorąc pod uwagę elastyczność w zakresie wyższych wydatków na obronę przewidzianą w krajowej klauzuli wyjścia – uwzględniając łącznie lata 2025 i 2026 – prognozowane skumulowane odchylenie wydatków netto wynosi 1,6 % PKB.

(17) W dniu 3 czerwca 2026 r. Komisja przyjęła sprawozdanie na podstawie art. 126 ust. 3 TFUE ([16]). W sprawozdaniu tym oceniono sytuację Bułgarii pod kątem kryterium deficytu. W 2025 r. deficyt wynosił mniej niż 3 % PKB, uwzględniając wzrost wydatków na obronę, jaki nastąpił od 2024 r. w ramach krajowej klauzuli wyjścia w odniesieniu do wydatków na obronność. Na podstawie prognozy Komisji z wiosny 2026 r. przewiduje się, że deficyt przekroczy w 2026 r. wartość odniesienia wynoszącą 3 % PKB, również po uwzględnieniu wzrostu wydatków na obronę od 2024 r. W sprawozdaniu stwierdzono, po uwzględnieniu w stosownych przypadkach istotnych czynników, że Bułgaria nie spełniła poddanego ocenie kryterium deficytu. W świetle tych informacji i zważywszy na opinię Komitetu Ekonomiczno-Finansowego wydaną na podstawie art. 126 ust. 4 TFUE, Komisja zaproponowała wszczęcie procedury nadmiernego deficytu, zalecając Radzie przyjęcie na podstawie art. 126 ust. 6 TFUE decyzji stwierdzającej istnienie nadmiernego deficytu w związku z niespełnieniem kryterium deficytu w 2026 r. W dniu 10 lipca 2026 r. Rada przyjęła taką decyzję w odniesieniu do Bułgarii ([17]), wraz z zaleceniem ([18]) wydanym na mocy art. 126 ust. 7 TFUE, mającym na celu likwidację nadmiernego deficytu.

([15]) Odzwierciedla to sytuację w dacie granicznej prognozy Komisji z wiosny 2026 r. (4 maja 2026 r.).

([16]) Sprawozdanie Komisji opracowane zgodnie z art. 126 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, 3.6.2026, COM(2026) 302 final.

([17]) Decyzja Rady (UE) 2026/1758 z dnia 10 lipca 2026 r. w sprawie istnienia nadmiernego deficytu w Bułgarii (Dz.U. L, 2026/1758, 1.9.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2026/1758/oj).

([18]) Zalecenie Rady mające na celu likwidację nadmiernego deficytu budżetowego w Bułgarii, przyjęte w dniu 10 lipca 2026 r. Wszystkie dokumenty związane z procedurą nadmiernego deficytu dotyczącą Bułgarii dostępne są pod adresem: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-governance-framework/stability-and-growth-pact/corrective-arm-excessive-deficit-procedure/excessive-deficit-procedures-overview/Bulgaria_en.

(18) Bułgaria mierzy się z podwójnym wyzwaniem polegającym na zapewnieniu stabilności finansów publicznych przy jednoczesnej poprawie sprawiedliwości i skuteczności systemu podatkowego. Jedną z głównych cech systemu jest zryczałtowana stawka podatku dochodowego w wysokości 10 %, stosowana bez kwoty wolnej od podatku w połączeniu z ograniczonymi składkami na ubezpieczenia społeczne – takie rozwiązanie skutkuje regresywnym podziałem obciążenia podatkowego, przy którym klin podatkowy w przypadku osób o wysokich dochodach jest nieco niższy niż w przypadku osób o niskich dochodach. W ostatnich latach miał miejsce wzrost wydatków publicznych, zwłaszcza w obszarze emerytur i wynagrodzeń w sektorze publicznym. Wzrost ten był często finansowany za pomocą środków krótkoterminowych lub doraźnych, a nie stabilnych środków strukturalnych. Doprowadziło to do zmniejszenia przewidywalności polityki fiskalnej i zwiększenia ryzyka fiskalnego, zwłaszcza w obliczu narastających strukturalnych presji po stronie wydatków. Należy się spodziewać, że w przyszłości kluczową rolę odegrają zmiany demograficzne. Starzenie się społeczeństwa będzie wywierać trwałą presję na wydatki socjalne, w szczególności na system emerytalny i opiekę zdrowotną, które dodatkowo mierzą się z wyzwaniami związanymi z zapewnieniem adekwatności świadczeń i usług. Jednocześnie dodatkowe wydatki związane ze wzmacnianiem krajowych i zbiorowych zdolności obronnych prawdopodobnie będą wywierać dalszą presję na finanse publiczne. Bez dostosowań w zakresie polityki publicznej czynniki te będą w coraz większym stopniu utrudniać utrzymanie dyscypliny fiskalnej. Bułgaria mierzy się także z utrzymującymi się wyzwaniami strukturalnymi po stronie dochodów. Jej dochody podatkowe, jako udział w PKB, nadal są na poziomie znacznie niższym od średniej UE, co ogranicza zdolność tego kraju do finansowania usług publicznych i inwestycji. Wysoki poziom zaległości podatkowych stanowi dodatkowe obciążenie dla skutecznego poboru dochodów. Ponadto szara strefa (gospodarki) w Bułgarii należy do największych w Unii Europejskiej, co negatywnie wpływa na przestrzeganie przepisów podatkowych i ogranicza zdolność państwa do generowania dochodów budżetowych.

(19) Systematyczne, konkretne i terminowe angażowanie władz lokalnych i regionalnych, partnerów społecznych, społeczeństwa obywatelskiego i innych odpowiednich zainteresowanych stron pozostaje nieodzowne do zapewnienia szerokiego poczucia odpowiedzialności za pomyślne wdrażanie unijnych instrumentów finansowania, także w kontekście europejskiego semestru.

(20) Wdrażanie programów polityki spójności, które obejmują wsparcie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST), Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) oraz Funduszu Spójności (FS), odbywa się w Bułgarii w dobrym tempie, w szczególności pod względem wyboru projektów. Ważne jest, aby zintensyfikować wysiłki na rzecz zapewnienia szybkiego ukończenia wybranych projektów, przy jednoczesnej maksymalizacji ich wpływu w terenie. Jednocześnie Bułgaria musi przyspieszyć wdrażanie Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST), ponieważ środki mają zostać wypłacone do końca 2026 r. Konieczne jest zapewnienie szybkiej i skutecznej realizacji nowych inwestycji wskazanych przez Bułgarię w przeglądzie śródokresowym funduszy polityki spójności, w szczególności inwestycji związanych z pięcioma priorytetami określonymi w rozporządzeniu w sprawie przeglądu śródokresowego ([19]).

(21) Regiony Bułgarii położone przy wschodniej granicy mierzą się z dodatkowymi wyzwaniami, które ograniczają ich perspektywy rozwoju gospodarczego i społecznego, ponieważ istniejące wyzwania strukturalne ulegają pogłębieniu. Wpływ rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie zwiększa presję na bezpieczeństwo, zakłóca transgraniczną działalność gospodarczą oraz zmniejsza atrakcyjność inwestycyjną.

(22) Bułgaria mierzy się z kilkoma wyzwaniami, które dotyczą funkcjonowania administracji publicznej i sprawowania rządów na szczeblu niższym niż krajowy oraz zdolności w tym zakresie, cyfryzacji usług publicznych, wymiaru sprawiedliwości i ram antykorupcyjnych, zamówień publicznych i jakości regulacji, poziomu badań naukowych i innowacji, dekarbonizacji systemu energetycznego i przemysłu, ubóstwa energetycznego, transportu i łączności, odporności na zmianę klimatu, niedoborów siły roboczej i umiejętności oraz włączenia społecznego i opieki zdrowotnej.

([19]) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2025/1914 z dnia 18 września 2025 r. w sprawie zmiany rozporządzeń (UE) 2021/1058 i (UE) 2021/1056 w odniesieniu do środków szczególnych mających na celu sprostanie strategicznym wyzwaniom w kontekście przeglądu śródokresowego (Dz.U. L, 2025/1914, 19.9.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/1914/oj).

(23) Administracja publiczna nadal mierzy się z ograniczeniami zdolności administracyjnych, zwłaszcza na szczeblu niższym niż krajowy, a spełnienie oczekiwań obywateli i przedsiębiorstw wymaga dalszych działań. Bułgaria ma najniższy odsetek urzędników służby cywilnej uczestniczących w edukacji dorosłych, co hamuje rozwój umiejętności zarówno na szczeblu krajowym, jak i niższym niż krajowy. Ponadto gminy nadal napotykają trudności w przyciąganiu i zatrzymywaniu wykwalifikowanych ekspertów na potrzeby realizacji inicjatyw i projektów finansowanych ze środków UE, co utrudnia skuteczne zarządzanie funduszami unijnymi. Fragmentacja procesów zarządzania i planowania na szczeblu niższym niż krajowy stwarza dodatkowe ograniczenia dla skutecznego zarządzania projektami finansowanymi ze środków UE, a także dla dostosowania priorytetów w ramach szerszej strategii terytorialnej. Choć dostępnych jest coraz więcej cyfrowych usług publicznych, z których regularnie korzystają przedsiębiorstwa i obywatele, potencjał cyfrowej infrastruktury rządowej nie jest w pełni wykorzystywany z uwagi na złożoność procedur administracyjnych i niski poziom przyjazności dla użytkowników. Kluczowe obszary wymagające dalszych działań w celu wyeliminowania tych niedociągnięć obejmują zapewnienie interoperacyjności między szczeblami administracji, uproszczenie i cyfryzację procesów wewnętrznych oraz dalsze rozszerzanie dostępności kompleksowych usług publicznych świadczonych online. Realizowane są działania ukierunkowane na uproszczenie przepisów, udoskonalenie narzędzi regulacyjnych i zmniejszenie obciążeń administracyjnych, choć nie przyniosły one jeszcze wymiernych rezultatów. Bariery regulacyjne i administracyjne na jednolitym rynku wpływają na handel towarami w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego (w tym na transgraniczne łańcuchy logistyczne), a także na świadczenie usług w ramach wolnych zawodów oraz podejmowanie i prowadzenie działalności gospodarczej.

(24) Usprawnienie ścigania korupcji pozostaje kluczowe dla utrzymania stabilnego i przewidywalnego otoczenia gospodarczego opartego na zasadzie praworządności. Bułgaria nadal nie osiąga zadowalających wyników w zakresie prowadzenia postępowań przygotowawczych i ścigania w sprawach dotyczących korupcji, w szczególności korupcji na wysokim szczeblu. Ramy prawne regulujące funkcjonowanie komisji antykorupcyjnej, przyjęte w 2023 r., nie zapewniały niezależności politycznej tego organu i zostały uchylone w 2026 r., jeszcze przed powołaniem jego nowego kierownictwa. Bułgaria podjęła pewne działania w związku ze zmienionymi ramami antykorupcyjnymi, przyjmując nową ustawę o przeciwdziałaniu korupcji wśród osób pełniących funkcje publiczne. Niezależność i skuteczne funkcjonowanie Najwyższej Rady Sądownictwa jako sądowego organu samorządowego mają ponadto zasadnicze znaczenie dla prawidłowego działania zarówno sądów, jak i prokuratury, zwłaszcza w sprawach dotyczących korupcji na wysokim szczeblu. Od 2022 r. Najwyższa Rada Sądownictwa działa na podstawie wygasłego mandatu, co negatywnie wpływa na jej legitymację oraz uniemożliwia wykonywanie części jej kompetencji, w tym powołanie nowego prokuratora generalnego. Biorąc pod uwagę kluczową rolę prokuratury w prowadzeniu postępowań przygotowawczych, usunięcie niedociągnięć związanych z funkcjonowaniem Najwyższej Rady Sądownictwa mogłoby dodatkowo wspomóc działania antykorupcyjne w tym kraju.

(25) Niedociągnięcia w zakresie zarządzania systemem zamówień publicznych oraz jego wdrażania nadal ograniczają konkurencyjność. Rosnąca liczba zamówień udzielanych bezpośrednio oraz postępowań, w których bierze udział tylko jeden oferent, a także znaczna liczba postępowań zakończonych niepowodzeniem lub unieważnionych zniechęcają przedsiębiorstwa do udziału w zamówieniach publicznych oraz osłabiają ich zaufanie do uczciwości i przejrzystości systemu. Choć w ramach planu odbudowy i zwiększania odporności wprowadzono pewne usprawnienia proceduralne, sprostanie wyzwaniom strukturalnym wymaga dalszego przeglądu modelu zarządzania, wzmocnienia mechanizmów zabezpieczających i współpracy między organami właściwymi w sprawach zamówień publicznych oraz zwiększenia zdolności administracyjnych i wiedzy eksperckiej odpowiednich instytucji. Bułgaria podjęła pewne działania w celu odnowienia mandatów części organów regulacyjnych, jednak nadal utrzymują się obawy dotyczące ich niezależności. Ograniczone zasoby oraz nadmierny wpływ polityczny na działalność tych organów negatywnie wpływają na jakość ich działań regulacyjnych. Nadal niewystarczające są zabezpieczenia gwarantujące niezależność organów regulacyjnych od uczestników rynku, zwłaszcza w sektorach takich jak energetyka, w których przedsiębiorstwa państwowe odgrywają znaczącą rolę. W obszarze wymiaru sprawiedliwości nadal utrzymują się obawy dotyczące funkcjonowania Inspektoratu przy Najwyższej Radzie Sądownictwa oraz ryzyka wpływów politycznych, ponieważ mandat tej instytucji wygasł w 2020 r. i nie został odnowiony.

(26) Jak wskazano w sprawozdaniu dotyczącym narzędzia wspierania polityki, bułgarski system badań naukowych i innowacji nadal mierzy się z poważnymi wyzwaniami, ponieważ publiczne i prywatne inwestycje w badania i rozwój utrzymują się na poziomie znacznie poniżej średniej UE, a rozdrobniona struktura instytucjonalna ogranicza skuteczność tego systemu. Pomimo postępów w zakresie ram zarządzania, osiągniętych między innymi dzięki przyjęciu ustawy o badaniach naukowych i innowacjach oraz utworzeniu Rady ds. Innowacji i Badań, nadal konieczne jest zapewnienie spójnego i przejrzystego wdrażania przyjętych przepisów. Ponadto zakres kompetencji organizacji badawczych i instytucji szkolnictwa wyższego pozostaje niejasny, a działalność badawcza jest nadmiernie skoncentrowana w regionie stołecznym, co pogłębia dysproporcje regionalne. Pomimo szeregu ulepszeń komercjalizację wyników badań utrudniają słabe powiązania między środowiskiem akademickim a sektorem przedsiębiorstw, a także niedostatecznie rozwinięty ekosystem transferu technologii. Choć środki finansowe objęte polityką spójności posłużyły do wsparcia utworzenia nowego centrum transferu technologii, a transformacja cyfrowa MŚP stopniowo postępuje, w celu zwiększenia oddziaływania innowacji konieczne będzie zwiększenie publicznych i prywatnych inwestycji w badania i rozwój, któremu towarzyszyć będzie doprecyzowanie kompetencji instytucjonalnych oraz usprawnienie mechanizmów komercjalizacji.

(27) Ceny hurtowe energii elektrycznej w Bułgarii należą do najwyższych w UE. Choć poczyniono pewien postęp w ograniczaniu zależności od paliw kopalnych w produkcji energii elektrycznej dzięki stopniowemu wycofywaniu umów zakupu energii elektrycznej oraz obowiązków świadczenia usług publicznych związanych z bezpośrednim wykorzystaniem elektrowni węglowych, bułgarski system elektroenergetyczny nadal pozostaje od nich zależny w zakresie zaspokajania popytu. Znacznemu wzrostowi mocy wytwórczych wykorzystujących energię słoneczną nie towarzyszył porównywalny rozwój mocy wytwórczych w obszarach morskiej i lądowej energii wiatrowej, mimo znacznego potencjału Bułgarii w tym zakresie. Oczekiwane wdrożenie instalacji magazynowania energii w akumulatorach o dużej zdolności, w połączeniu z modernizacją sieci dystrybucyjnych oraz zwiększeniem ich przepustowości, umożliwi bardziej elastyczne i mniej emisyjne dostawy energii elektrycznej. Zwiększenie elastyczności popytu sprawiłoby, że ceny detaliczne energii elektrycznej dla gospodarstw domowych w większym stopniu odzwierciedlałyby sygnały cenowe w obrocie hurtowym, oraz umożliwiłoby dalszy rozwój inteligentnych systemów opomiarowania. Elastyczność po stronie podaży i popytu jest niezbędna do ograniczenia zależności od paliw kopalnych oraz zmniejszenia emisyjności systemu elektroenergetycznego. Przyczyniłoby się to do zwiększenia przystępności cen energii elektrycznej dzięki większemu wykorzystaniu odnawialnych i niskoemisyjnych źródeł energii oraz dalszej modernizacji sieci. Bulgarian Energy Holding, skupiający bułgarskie przedsiębiorstwa państwowe działające w obszarze niskoemisyjnego wytwarzania energii (energii jądrowej i wodnej), aktywa związane z paliwami kopalnymi (elektrownię węglową i wydobywanie węgla, jak również aktywa związane z gazem ziemnym), a także aktywa regulowane – operatorów systemów przesyłowych (OSP), wymaga reformy, która jest konieczna do zwiększenia przejrzystości działalności holdingu oraz rozwiania obaw związanych z subsydiowaniem skrośnym aktywów węglowych. Reforma ta umożliwiłaby skoncentrowanie aktywów regulowanych, w szczególności operatora systemu przesyłowego energii elektrycznej, na wykonywaniu ich podstawowych zadań i wspomagała odchodzenie od działalności związanej z węglem i tym samym do ograniczenia zależności od paliw kopalnych.

(28) Systemy ciepłownicze w Bułgarii nadal opierają się na gazie ziemnym i innych paliwach emitujących gaz cieplarniany. Choć poczyniono postępy w stopniowym wycofywaniu dopłat do paliw kopalnych w sektorze produkcji energii elektrycznej, nierozwiązana pozostaje kwestia dotacji dla systemów ciepłowniczych, których wycofania nie przewiduje się przed 2030 r. W pierwszej kolejności można by wycofać te dopłaty do paliw kopalnych, które nie rozwiązują problemu ubóstwa energetycznego ani rzeczywistych obaw dotyczących bezpieczeństwa energetycznego, są przeszkodą dla elektryfikacji i nie mają zasadniczego znaczenia dla konkurencyjności przemysłu. Taryfy gwarantowane dla elektrociepłowni zaopatrujących sieci ciepłownicze wydłużają okres ekonomicznej opłacalności produkcji ciepła z paliw kopalnych i opóźniają modernizację aktywów wytwórczych i sieciowych do poziomu spełniającego normy w zakresie wysokiej efektywności. Reforma tych taryf mogłaby uwolnić przestrzeń fiskalną, którą można by przeznaczyć na dekarbonizację systemów ciepłowniczych oraz ukierunkowane wsparcie gospodarstw domowych dotkniętych ubóstwem energetycznym.

(29) Ubóstwo energetyczne w Bułgarii pozostaje wyzwaniem o charakterze strukturalnym: jego przyczyną jest brak mechanizmów wsparcia osób najbardziej potrzebujących, co sprawia, że odsetek osób, które nie są w stanie odpowiednio ogrzać swoich domów, znacznie przekracza średnią UE. Chociaż wsparcie koncentruje się obecnie na szeroko zakrojonych środkach, takich jak ogólnie niskie regulowane detaliczne ceny energii elektrycznej i taryfy gwarantowane dla elektrociepłowni zaopatrujących sieci ciepłownicze, nadal występują opóźnienia w udzielaniu ukierunkowanej pomocy. To nieefektywne wykorzystanie zasobów fiskalnych naraża gospodarstwa domowe znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji i zwraca uwagę na konieczność rozwiązania problemu ubóstwa energetycznego przez opracowanie odpowiednich, ukierunkowanych środków z zakresu polityki.

(30) Pomimo ograniczonego postępu w zakresie poprawy efektywności energetycznej w przemyśle dalsze ograniczenie zużycia energii przez użytkowników przemysłowych pozostaje kluczowe, ponieważ energochłonność bułgarskiego przemysłu wytwórczego nadal należy do czterech najwyższych w Unii. Ponadto znaczna część przemysłowych emisji gazów cieplarnianych (45 % w porównaniu ze średnią UE wynoszącą 35 %) pochodzi z procesów niezwiązanych z energią, co uwydatnia potrzebę wprowadzenia kompleksowych środków na rzecz dekarbonizacji, które wykraczają poza samą poprawę efektywności energetycznej. Przyspieszenie dekarbonizacji przemysłu, zwłaszcza w wysokoemisyjnych sektorach przemysłu wytwórczego, mogłoby zwiększyć konkurencyjność gospodarki przy jednoczesnym ograniczeniu zależności od zasobów i energii o wysokiej intensywności emisji gazów cieplarnianych.

(31) Transport pozostawał w 2023 r. jednym z sektorów o najwyższej emisji gazów cieplarnianych w Bułgarii. Jednocześnie poziom upowszechnienia pojazdów elektrycznych nadal pozostaje znacznie poniżej średniej UE i w 2024 r. wyniósł zaledwie 0,56 %. Rozwój infrastruktury ładowania postępuje powoli, a dotychczas oddano do użytku mniej niż 15 % infrastruktury ładowania planowanej do 2030 r. Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura transportu publicznego powoduje problemy z łącznością, zwłaszcza w północnej części kraju. Konieczne są dalsze działania na rzecz przyspieszenia inwestycji infrastrukturalnych w transport publiczny, modernizacji infrastruktury kolejowej, w tym przez wdrażanie systemu ERTMS i elektryfikację linii kolejowych, jak również na rzecz rozbudowy infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych. Równocześnie należy skuteczniej egzekwować przepisy dotyczące bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz zwiększyć liczbę połączeń transportowych w północnej części kraju dzięki ukończeniu budowy TEN-T.

(32) Bułgaria pozostaje podatna na rosnące ryzyko klimatyczne (w szczególności związane z powodziami, suszami i obniżaniem się poziomu wód), co stanowi wyzwanie dla odporności gospodarczej i społecznej tego kraju. Zmiana klimatu ujawnia dużą podatność infrastruktury transportowej na zagrożenia. Infrastruktura wodna w dalszym ciągu charakteryzuje się niską jakością i generuje bardzo wysokie straty, a poziom zgodności z przepisami dotyczącymi oczyszczania ścieków jest znacznie poniżej poziomu określonego w wymogach UE, co wskazuje na utrzymujące się niedociągnięcia w gospodarce wodnej i gospodarowaniu odpadami. Krajowe ramy przystosowania się do zmiany klimatu stanowią podstawę działań w tym obszarze, jednak ich wdrażanie pozostaje nierównomierne ze względu na rozproszenie kompetencji w zakresie zarządzania polityką klimatyczną oraz szersze słabości instytucjonalne, w tym brak obowiązkowych ocen dotyczących ryzyka zmiany klimatu. Dalsze działania, w tym wspierane w ramach polityki spójności, mają na celu poprawę infrastruktury wodnej i infrastruktury gospodarowania odpadami oraz zwiększenie odporności na zmianę klimatu. Poziom inwestycji pozostaje jednak niższy od średnich UE, natomiast wykorzystanie rozwiązań opartych na zasobach przyrody oraz zakres ochrony ubezpieczeniowej przed ryzykiem klimatycznym są nadal ograniczone, co osłabia zrównoważone wykorzystanie zasobów i ogólną odporność, w tym ekosystemów morskich.

(33) Biorąc pod uwagę kluczową rolę kapitału ludzkiego w zwiększaniu konkurencyjności i strategicznej autonomii Unii, w 2026 r. Rada zaleciła państwom członkowskim podjęcie pilnych działań w celu sprostania wyzwaniom strukturalnym związanym z kapitałem ludzkim w dziedzinie umiejętności, edukacji i szkoleń i ograniczającym konkurencyjność. Zalecenia krajowe na 2026 r. skierowane do Bułgarii mogą przyczynić się do wdrożenia zalecenia Rady w sprawie kapitału ludzkiego w Unii.

(34) Słabe wyniki Bułgarii w zakresie umiejętności podstawowych wskazują na utrzymujące się wyzwania strukturalne, które ograniczają rozwój kapitału ludzkiego i konkurencyjność gospodarki. Około połowa bułgarskich piętnastolatków nie osiąga minimalnego poziomu umiejętności podstawowych, co stanowi wynik około dwukrotnie gorszy od średniej UE. Słabsze wyniki są związane z wyzwaniami dotyczącymi programów nauczania oraz jakości kształcenia. Nie wykorzystuje się w wystarczającym stopniu podejść opartych na kompetencjach, zorientowanych na osobę uczącą się, a także zbyt mało uwagi poświęca się rozwojowi umiejętności podstawowych i kompetencjom z zakresu nauk przyrodniczych, technologii, inżynierii i matematyki (STEM). Uczestnictwo we wczesnej edukacji i opiece nad dzieckiem pozostaje na niskim i nierównomiernym poziomie w poszczególnych regionach, co ogranicza możliwości wczesnego uczenia się i przyczynia się do nierówności. Problem ten dotyczy w szczególności grup defaworyzowanych, w tym dzieci romskich. Pomimo podejmowanych w ostatnim czasie działań bułgarskie szkolnictwo wyższe nadal mierzy się z poważnymi wyzwaniami związanymi z kształceniem wysoko wykwalifikowanych kadr, zwłaszcza w dziedzinach STEM, co negatywnie wpływa na wydajność i innowacyjność. Pomimo podejmowanych w ostatnim czasie działań na jakość kształcenia nadal niekorzystnie wpływają niedobory nauczycieli, zwłaszcza w dziedzinach STEM, niewystarczające i słabo ukierunkowane możliwości rozwoju zawodowego oraz ograniczone powiązanie wyników pracy z poziomem wynagrodzenia.

(35) W 2025 r. zasoby pracy w Bułgarii nadal się kurczyły, choć wskaźnik zatrudnienia wzrósł do 77 %, nieznacznie przekraczając średnią UE. Jednocześnie zatrudnienie ogółem spadało trzeci rok z rzędu, zgodnie z szerszymi trendami demograficznymi, podczas gdy stopa bezrobocia utrzymała się na historycznie najniższym poziomie 3,5 %. Pomimo oznak osłabienia popytu niedobory siły roboczej nadal się utrzymywały, a pracodawcy zgłaszali zapotrzebowanie na ponad 230 000 dodatkowych pracowników. Nadal występują znaczne dysproporcje regionalne, a różnica we wskaźniku zatrudnienia między regionami osiągającymi najlepsze i najgorsze wyniki przekracza 10 punktów procentowych. Odsetek młodzieży niekształcącej się, niepracującej ani nieszkolącej się (NEET) pozostawał wysoki w porównaniu ze średnią UE, zwłaszcza wśród Romów i osób z niepełnosprawnościami. W przypadku słabszych grup społecznych wyniki na rynku pracy również pozostawały nierównomierne: luka w zatrudnieniu osób z niepełnosprawnościami była nadal znaczna, a poziom zatrudnienia Romów – mimo wyraźnej poprawy w ostatnich latach – wciąż utrzymywał się poniżej średniej krajowej, podczas gdy odsetek młodych Romów zaliczanych do młodzieży NEET wynosił aż 46 %.

(36) Niedobory wykwalifikowanej siły roboczej nadal ograniczają konkurencyjność. Choć odsetek osób posiadających co najmniej podstawowe umiejętności cyfrowe wzrósł w 2025 r., nadal pozostawał znacznie poniżej średniej UE, co ograniczało funkcjonowanie rynku pracy i dostęp do usług online, a jednocześnie groziło pogłębianiem się podziałów społecznych i regionalnych. Odsetek specjalistów w dziedzinie ICT jest nieznacznie niższy od średniej UE, a wykorzystanie sztucznej inteligencji przez przedsiębiorstwa pozostawało ograniczone. Pomimo trwającego wdrażania reform kształcenia i szkolenia zawodowego (VET) oraz stosunkowo wysokiego poziomu uczestnictwa w tym systemie na poziomie średnim II stopnia, utrzymujące się niedopasowanie umiejętności nadal negatywnie wpływa na jego wyniki, ponieważ wskaźnik zatrudnienia absolwentów VET pozostaje poniżej średniej UE, a zdobywane umiejętności nie odpowiadają w wystarczającym stopniu potrzebom rynku pracy. Bułgaria nadal pozostaje znacząco poniżej średniej UE pod względem uczestnictwa w edukacji dorosłych, w tym wśród osób pracujących. Sprostanie tym wyzwaniom przyczyniłoby się również do poprawy jakości miejsc pracy.

(37) Bułgaria nadal mierzy się ze strukturalnymi wyzwaniami związanymi z ograniczaniem ubóstwa, nierówności społecznych oraz zapewnieniem skutecznej ochrony socjalnej. System ochrony socjalnej został wzmocniony dzięki reformie systemu dochodu minimalnego oraz wzrostowi wynagrodzeń, który przyczynił się do poprawy sytuacji dochodowej gospodarstw domowych i rozszerzenia bazy finansowania ubezpieczeń społecznych. Konieczna jest również ocena długoterminowego wpływu tej reformy na adekwatność świadczeń oraz zakres ochrony zapewnianej przez system. Odsetek osób zagrożonych ubóstwem zmniejszył się, lecz nadal pozostaje wysoki, zwłaszcza wśród słabszych grup społecznych, co wskazuje na ograniczoną skuteczność transferów socjalnych w ograniczaniu ubóstwa. Wskaźnik ubóstwa pracujących zmniejszył się, ale nadal jest najwyższy w UE. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (AROPE) był szczególnie wysoki wśród Romów i osób z niepełnosprawnościami, osiągając odpowiednio 78,3 % i 43,8 %, natomiast w przypadku dzieci nadal utrzymuje się znacznie powyżej średniej UE. Dostępność, przystępność cenowa i jakość usług socjalnych poprawiają się dzięki ukierunkowanym reformom dotyczącym ich jakości i rozmieszczenia, co świadczy o postępach w przechodzeniu od opieki instytucjonalnej do opieki środowiskowej i domowej. Potrzeby w zakresie usług socjalnych, w szczególności opieki długoterminowej, pozostają jednak znaczne, a związane z nimi wyzwania nadal się utrzymują. W szybko starzejącym się społeczeństwie rośnie zapotrzebowanie na opiekę nad osobami starszymi, a niedobory personelu dodatkowo się pogłębiają ([20]).

(38) Bułgaria nadal napotyka poważne bariery w dostępie do opieki zdrowotnej, co negatywnie wpływa na średnie dalsze trwanie życia oraz wskaźniki zgonów możliwych do uniknięcia dzięki profilaktyce i interwencji medycznej. System opieki zdrowotnej nadal w dużej mierze opiera się na opiece szpitalnej, podczas gdy na opiekę ambulatoryjną, podstawową opiekę zdrowotną i profilaktykę przeznacza się bardzo niewielką część wydatków, mimo dużej liczby łóżek szpitalnych, wysokiego wskaźnika hospitalizacji oraz stosunkowo niskiego wykorzystania łóżek i krótkiego średniego czasu pobytu w szpitalu. Obowiązujący model finansowania w większym stopniu zachęca do standardowego leczenia szpitalnego niż do zapewniania opieki dostosowanej do indywidualnych potrzeb pacjentów. Jednocześnie dostęp do opieki zdrowotnej jest jeszcze bardziej utrudniony przez niedobory pracowników służby zdrowia i ich nierównomierną dostępność, szczególnie w przypadku personelu pielęgniarskiego, przy czym starzenie się personelu dodatkowo pogłębia ten problem. Istotną barierę w dostępie do opieki zdrowotnej nadal stanowią również wysokie opłaty własne, przy czym Bułgaria odnotowuje najwyższy w UE udział takich wydatków w całkowitych nakładach na ochronę zdrowia, a także wysoki poziom prywatnych wydatków na opiekę ambulatoryjną. Dostęp do opieki zdrowotnej jest ponadto utrudniony przez powolne i nierównomierne upowszechnianie usług e-zdrowia wśród pacjentów i pracowników służby zdrowia.

([20]) SWD(2026) 122 – Analiza dotycząca poszczególnych państw, przeprowadzona na drugim etapie zgodnie z ramami konwergencji społecznej, 2026.

(39) W kontekście bliskich powiązań między gospodarkami państw członkowskich należących do strefy euro i ich wspólnego wkładu w funkcjonowanie unii gospodarczej i walutowej Rada zaleciła w 2026 r. państwom członkowskim będącym członkami strefy euro podjęcie działań, w tym poprzez ich plany odbudowy i zwiększania odporności, w celu wdrożenia zalecenia dotyczącego polityki gospodarczej strefy euro na 2026 r. W odniesieniu do Bułgarii zalecenie 1 ma pomóc we wdrożeniu drugiego i trzeciego zalecenia dotyczącego strefy euro, zalecenie 2 – we wdrożeniu czwartego zalecenia dotyczącego strefy euro, zalecenie 3 – we wdrożeniu siódmego i dziewiątego zalecenia dotyczącego strefy euro, zalecenie 4 – we wdrożeniu siódmego zalecenia dotyczącego strefy euro, a zalecenie 5 – we wdrożeniu piątego zalecenia dotyczącego strefy euro,

NINIEJSZYM ZALECA Bułgarii podjęcie w latach 2026 i 2027 działań mających na celu:

1. Przestrzeganie maksymalnych stóp wzrostu wydatków netto zaleconych przez Radę w dniu 10 lipca 2026 r. w celu likwidacji nadmiernego deficytu, przy jednoczesnym wykorzystaniu elastyczności w ramach krajowej klauzuli wyjścia uruchomionej przez Radę. Zwiększenie ogólnych wydatków na obronę i bezpieczeństwo oraz gotowości obronnej i w zakresie bezpieczeństwa, a jednocześnie zapewnienie stabilności długu i efektywności wydatków, a także stopniowe dostosowywanie budżetu w celu utrzymania strukturalnie wyższych wydatków na obronę. Zapewnienie, aby środki wprowadzane w celu złagodzenia skutków wzrostu cen energii miały charakter tymczasowy, były ukierunkowane na ochronę gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji lub zaspokojenie potrzeb przedsiębiorstw energochłonnych i utrzymywały zachęty do oszczędzania energii oraz aby koszty fiskalne tych środków były zgodne ze zobowiązaniami wynikającymi z ram fiskalnych UE. Przyjęcie środków ukierunkowanych na ograniczenie szarej strefy gospodarki, obejmujących m.in. zmniejszenie zachęt do zaniżania lub nieujawniania dochodów, oraz zwiększenie sprawiedliwości systemu podatkowego i jego zdolności do generowania dochodów budżetowych. Usprawnienie poboru podatków, w tym przez skuteczniejsze odzyskiwanie zaległości podatkowych, wspieranie przestrzegania przepisów podatkowych oraz poszerzenie bazy dochodowej.

2. Zapewnienie ciągłości reform i inwestycji realizowanych w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. Wzmożenie wysiłków służących realizacji projektów w ramach programów polityki spójności, w stosownych przypadkach w oparciu o realokację środków na priorytety strategiczne i elastyczność uzgodnioną w kontekście śródokresowego przeglądu ram polityki spójności. Zajęcie się wyjątkowymi problemami społeczno-gospodarczymi, zagrożeniami bezpieczeństwa i wyzwaniami w zakresie gotowości cywilnej, które dotyczą regionów na zewnętrznej wschodniej granicy UE, z uwzględnieniem potrzeby inwestowania w infrastrukturę podwójnego zastosowania.

3. Poprawę funkcjonowania administracji publicznej, zwłaszcza na szczeblu niższym niż krajowy, przez uproszczenie przepisów i udoskonalenie narzędzi regulacyjnych; usprawnienie i cyfryzację procesów pracy i usług, zwiększenie interoperacyjności na wszystkich szczeblach administracji; oraz dalsze rozwijanie kompetencji urzędników służby cywilnej. Poprawę skuteczności środków antykorupcyjnych, zwłaszcza w sprawach dotyczących korupcji na wysokim szczeblu, w tym przez zwiększenie niezależności i skuteczności funkcjonowania Najwyższej Rady Sądownictwa. Poprawę jakości i skuteczności procedur zamówień publicznych oraz zwiększenie niezależności i poprawę funkcjonowania organów regulacyjnych. Zwiększenie wpływu i skuteczności publicznych inwestycji w badania i rozwój.

4. Dalszą dekarbonizację systemu elektroenergetycznego i zmniejszenie zależności od energii wytwarzanej z paliw kopalnych, w tym przez propagowanie wytwarzania energii wiatrowej, uelastycznienie podaży i popytu, modernizację infrastruktury sieci elektroenergetycznej na poziomie dystrybucji oraz reformę ładu korporacyjnego w przedsiębiorstwach państwowych sektora energetycznego pod kątem poprawy przejrzystości. Wspieranie modernizacji systemów ciepłowniczych przez stopniowe wycofywanie dopłat do paliw kopalnych. Przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu za pomocą ukierunkowanych środków. Wspieranie dekarbonizacji przemysłu. Propagowanie rozwoju czystego transportu miejskiego, publicznego i kolejowego, m.in. przez przyspieszenie tempa realizacji inwestycji na rzecz niezbędnej infrastruktury i łączności w północnej części kraju. Zwiększenie odporności na zmianę klimatu i odporności wodnej oraz usprawnienie gospodarowania odpadami.

5. Upowszechnianie nauczania opartego na kompetencjach. Dalszą poprawę jakości nauczania dzięki dostosowanemu do potrzeb szkoleniu nauczycieli. Poprawę jakości i inkluzywności systemu kształcenia i szkolenia oraz jego dopasowania do potrzeb rynku pracy. Zwiększenie zatrudnienia osób z grup niedostatecznie reprezentowanych. Zwiększenie skali nabywania umiejętności, także w kontekście edukacji dorosłych, w celu poprawy konkurencyjności. Działanie na rzecz włączenia społecznego przez zapewnienie lepszego dostępu do zintegrowanych usług zatrudnienia i usług socjalnych, środowiskowej opieki długoterminowej oraz skuteczniejszego wsparcia dochodu minimalnego. Zwiększenie skuteczności i dostępności systemu opieki zdrowotnej, w tym przez realokację zasobów ze szpitali na opiekę ambulatoryjną, ograniczenie opłat własnych oraz rozwiązanie problemu niedoboru i nierównomiernego dostępu do pracowników służby zdrowia w całym kraju.

Sporządzono w Brukseli dnia 10 lipca 2026 r.

*W imieniu Rady*

*Przewodniczący*

S. HARRIS